

ZAČÍNÁME S AI

Krátký a praktický úvod do AI pro začátečníky

Linda Albrechtová

Obsah a redakce textu: Břetislav Verner

© Autoři publikace, ver. 2026: Tento text má posloužit jako základní informace o speciálních technologiích použitelných pro zrakově postižené uživatele. Autorka nabízí pro tento účel celý text nebo jeho části k bezplatnému použití a šíření.

Případné názvy produktů, firem apod. použité v textu mohou být ochrannými známkami nebo registrovanými ochrannými známkami příslušných vlastníků.

Obsah

Umělá inteligence a její využití.....	3
Co je AI?.....	3
Sedmero doporučení.....	3
1. AI jako nástroj informace	3
2. Postupná konverzace	4
3. Řešení složitých problémů	4
4. Rozdělení na malé části.....	4
5. AI navrhuje otázky.....	5
6. Ověřování informací.....	5
7. Chraňte své soukromí.....	6
Shrnutí	6
Poděkování a kontakt.....	6

Umělá inteligence a její využití

Tento text je určen všem, kteří s nástroji umělé inteligence teprve začínají a chtějí se naučit využívat jejích možností co nejefektivněji. Text představuje jednoduchý a srozumitelný návod, jak lépe formulovat své požadavky a jak získávat přesnější a užitečnější odpovědi.

Uvedené tipy a doporučení vycházejí z praktických zkušeností a jsou zaměřeny především na začátečníky. Díky nim se práce s umělou inteligencí stane přehlednější a přinese lepší výsledky.

Co je AI?

Umělá inteligence je moderní technologie, která dokáže lidem pomáhat s mnoha běžnými činnostmi. Běžně používaná zkratka AI pochází z anglického „artificial intelligence“ a v překladu znamená právě „umělá inteligence“.

Umělé inteligenci můžete pokládat otázky podobně, jako byste se ptali člověka. Dokáže například vysvětlit neznámé pojmy, pomoci s napsáním dopisu či článku, vyhledat informace, přeložit text nebo poradit při řešení různých situací. Není to vyhledávací nástroj jako třeba Google, při práci s AI se jedná spíše o konverzaci.

Je dobré si však uvědomit, že umělá inteligence není člověk a nemá vlastní zkušenosti ani emoce. Pracuje s informacemi, které se naučila z velkého množství textů a dat. Nejlepších výsledků dosáhnete tehdy, když jí svůj požadavek popíšete co nejjasněji a co nejpodrobněji. Potom se AI může stát užitečným pomocníkem při každodenních činnostech, učení i získávání nových informací.

Umělá inteligence určitě nemá nahrazovat lidské myšlení. Jejím cílem je výrazně zrychlit získávání informací, pomoci při orientaci ve složitých tématech a nabídnout možnosti řešení problémů, které by člověk hledal mnohem déle. AI můžeme chápat jako zkušeného asistenta, který umí velmi rychle shromažďovat informace, porovnávat je, navrhovat varianty a pomáhat při rozhodování.

Konečné rozhodnutí však musí vždy udělat člověk !

Sedmero doporučení

1. AI jako nástroj informace

Základem úspěšné práce s umělou inteligencí je naučit se správně formulovat své požadavky neboli vstupní zadání (tzv. prompty). Mnoho začínajících uživatelů pokládá pouze velmi stručné a obecné otázky, a proto často nedostanou odpověď, kterou očekávají. Sepisují své dotazy velice obecně a vágně. Jenže velmi obecná otázka směřuje pouze k obecné odpovědi. Je třeba dotazy specifikovat přesně a jasně.

Pokud vás zajímá například téma elektromobility, zkuste klást dotazy třeba takto:

„vysvětli mi téma jako úplnému začátečníkovi“,

„porovnej různé technologie“,

„uveď výhody i nevýhody“,

„cituj zdroje“,
„upozorni na rozpory mezi jednotlivými názory“,
„shrň závěry“.

Je třeba říci, že čím podrobnější zadání tazatel připraví, tím kvalitnější výsledek dostane.

2. Postupná konverzace

Základním doporučením je postupné získávání informací, postupné budování znalostí. Namísto jedné dlouhé otázky je mnohem lepší vést s AI rozhovor.

Například:

„co je kvantová fyzika“,
„vysvětli ji jednodušeji“,
„jak se používá v běžném životě“,
„jaké existují kritiky této teorie“,
„jaké jsou nejnovější objevy“,

Při využívání AI postupujte po jednotlivých krocích, pomocí dílčích dotazů, které postupně skládají výsledek. AI navazuje na předchozí průběh rozhovoru, takže každá další odpověď navazuje na předchozí. Tak dospíváme k přesnějšímu výsledku - k hlubšímu porozumění tématu.

3. Řešení složitých problémů

Mohou nastat situace, kdy člověk neví, jak problém vůbec řešit, například:

„změna zaměstnání“,
„výběr studijního zaměření“,
„výběr nové technologie“,
„plánování projektu“.

Většina z nás by položila otázku „Co mám dělat?“. Nicméně mnohem lepší je podrobněji AI popsat svůj problém, uvést například, jaká omezení (zdravotní, finanční) máte, případně zmínit jiné kontraindikace. Je žádoucí uvést své cíle a pak požádat AI o více možných řešení. Nechte AI porovnat výhody a nevýhody každého z nich. AI tak funguje jako pomocník při rozhodování, nikoliv jako někdo, kdo rozhoduje za tazatele.

4. Rozdělení na malé části

Lidé často řeší problém jako jeden celek. AI však umí problém rozdělit po částech, například takto:

„co už víme“,
„co nevíme“,
„jaké informace chybí“,
„co je potřeba zjistit“,

„jaké jsou možné překážky“,

„jaké jsou varianty řešení“.

Takový postup je užitečný například při studiu, psaní diplomové práce, plánování cest, podnikání či zaměstnání. AI také dokáže velmi dobře porovnávat výrobky nebo služby. Jenže položit otázku, který telefon je nejlepší, není to správné. Lepší je napsat například:

„jsem nevidomý uživatel“,

„používám odečítač obrazovky“,

„potřebuji dlouhou výdrž baterie“,

„telefon používám při navigaci“,

„porovnej tři nejlepší modely“.

Takové specifikované zadání vede k mnohem praktičtější a použitelnější odpovědi. Stejný princip můžete použít, když potřebujete poradit s výběrem vhodné kompenzační pomůcky, lze se takto dotázat na notebooky, braillové displeje, software či přístupné domácí spotřebiče.

5. AI navrhuje otázky

AI není jen generátor odpovědí. Pokud si již nevíte rady a nevíte, jak se dál zeptat, lze AI požádat například:

„na co bych se měl ještě zeptat“,

„jaké informace mi chybí“,

„jaká rizika jsem přehlédl“,

„jaké jsou alternativy“,

To může pomoci zejména při důležitých rozhodnutích, když chceme znát možné alternativy.

6. Ověřování informací

Ověření informací je zásadní proces při práci s AI, na což mnoho lidí zapomíná, myslí si, že to není podstatné. Nikdy tedy nevěřte první odpovědi AI bez ověření. Doporučuje se porovnat více zdrojů, ověřit data, zkontrolovat aktuálnost, hledat oficiální informace, ověřovat čísla a statistiky. AI může být velmi přesná, ale může také udělat chybu. Dokonce AI může předkládat i vlastní výmysly, a proto je ověřování velmi zásadní.

Práce s umělou inteligencí má vždy dvě úrovně: rozhodnutí člověka a doporučení AI. AI má pomoci najít možnosti, upozornit na rizika, porovnat varianty, připravit podklady. Rozhodnutí, jaký bude finální postup a řešení zůstává na člověku.

Můžete od AI chtít pomoc s výběrem vhodného zdravotního pojištění, porovnávat různé služby, napláňovat pracovní projekt, vyhledat informace o neznámém tématu, ale vždy je třeba AI dát dostatek kontextu a teprve potom položit samotnou otázku.

Lidé většinou napíší jednu krátkou větu a očekávají perfektní odpověď. Správný postup je opačný. Nejprve je třeba vysvětlit situaci, popsat cíl, ale i uvést omezení, zadat konkrétní úkol, požádat o srovnání, a odpovědi AI dalšími otázkami postupně zpřesňovat.

7. Chraňte své soukromí

Do AI nezasílejte citlivé osobní údaje, jako jsou rodná čísla, čísla platebních karet, hesla nebo zdravotní dokumentace, pokud si nejste jisti, jak daná služba s daty nakládá. Pokud od AI potřebujete, aby pomohla s nějakým dokumentem, je vhodné předem odstranit osobní údaje nebo dokument anonymizovat.

Shrnutí

Skutečná síla umělé inteligence nespočívá v tom, že poskytne rychlou odpověď na jednoduchou otázku. Největší přínos má tehdy, když ji člověk zapojí do celého procesu přemýšlení – od získání základních informací přes analýzu různých možností až po přípravu podkladů pro vlastní rozhodnutí. Dobře formulované zadání, průběžné zpřesňování otázek a kritické ověřování odpovědí jsou klíčem k tomu, aby se AI stala skutečně užitečným pomocníkem při práci, studiu i v každodenním životě.

Začínající uživatelé umělé inteligence se často dopouštějí podobných chyb. Nejčastější z nich je zadávání příliš obecných nebo krátkých dotazů, ze kterých AI nedokáže přesně poznat, co od ní uživatel očekává. Mnozí také předpokládají, že první odpověď bude vždy nejlepší, a nezkoušejí ji dále zpřesňovat doplňujícími otázkami. Další častou chybou je bezvýhradná důvěra ve všechny získané informace, aniž by si je uživatel ověřil z důvěryhodných zdrojů. Někteří lidé pokládají několik nesouvisejících otázek najednou, což může vést k nepřehledným odpovědím. Jiní se naopak obávají požádat AI o jednodušší vysvětlení nebo o přeformulování odpovědi. Nejlepších výsledků dosáhnete tehdy, když budete s AI vést postupný rozhovor, poskytovat jí dostatek souvislostí a nebát se své požadavky průběžně upřesňovat.

Poděkování a kontakt

Autorka děkuje za všechny připomínky a návrhy na doplnění textu, které chápe jako společnou snahu pomáhající ke zlepšení znalostí a praktických dovedností uživatelů se zrakovým hendikepem.

Případné připomínky či návrhy k obsahu textu zasílejte prosím redaktorovi na adresu: verner.bretislav@spektra.eu.

Zpracování tématu bylo částečně sponzorováno družstvem Spektra, v.d.n., které je prodejcem produktů s asistivními technologiemi (www.spektra.eu).

